

Udaltop 2010

Nerabeak zirikatzen euskara erabil dezaten

Udaletako euskara zerbitzuen II. topaketak apirilaren 21 eta 22an egin ziren. Ehun lagun inguru bildu ziren Lasarte-Orian, erdiak euskara teknikariak. Aurtengo gaia ondokoa: Nola eragin udaletatik nerabeek aisian eta lagunartean euskara gehiago erabil dezaten?

ONINTZA IRURETA AZKUNE

Argazkiak: Lander Arbelaitz

Ezkerrean, Jon Aizpuru HPSko Ikerketa Zerbitzuko kidea, eta eskuinean, Pello Jauregi HUHEZIKo irakaslea.

NERABEAK ETA EUSKARA ardatz hartuta, ertz asko ukitu ziren bi eguneko jardunaldietan. Euskarazko kontsumo masiboaz jardun zuten, Alberto Irazu *Gaztezulo* aldizkariaren esperientziak aritu zen eta HPSko ordezkariak sare sozialei buruzko ikerketa baten berri eman zuten. Soziolinguistika Klusterrak euskararen erabileran gazteengan zein faktorek eragiten duten azaldu zuten. Artikulu honetan bi hitzaldiren kontakizuna egingo dugu, bate-tik, Pello Jauregi HUHEZIKo irakasleak Ekialdeko filosofiatik hizkuntzara nola moldatu dituen, eta bestetik, sare sozialez HPSko Jon Aizpuruak kontatutakoa.

Pello Jauregiren yin-yangak eta hizkuntzak

Euskararen erabilera aztertze-ko, eta gero esku hartze-ko, sistemak, alegia taldeak hartu behar dira kontuan. Taldeekin egin behar da lan, horietan sortzen dira barne tentsioak. Talde horietan biltzen dira egonkortasuna eta aldaketa, edo beste era batera esanda, ordena eta kaosa. Oreka ari garenean, taldean finkatuta dauden hizkuntza harremanez ari gara, gauzak automatikoki ateratzen dira eta taldeko kideek ez dute energia asko xahutu behar. Ordenak kaosa du ordea inguruan, aldaketa etengabea. Esate baterako, bi ari gara euskaraz hitz egiten eta hirugarre-

na dator gaztelaniaz ari dela, edo Lasarten gaztelaniaz ari gara eta Kubara joan eta euskaraz aritu gara. Desoreka batzuk txikiak dira, sistema arriskuan jartzen ez dutenak. Sistemaren joera orekara itzultzea da, adibidez, gaztelaniaz egin duen hirugarren pertsona hori badoanean, beste biek euskaraz segitzen dute, oreka itzuli da. Alabaina, desoreka handiegia denean, beste oreka bat bilatuko da, lehenera ezin baikara itzuli. Elebiduna erraz egokitzen da bigarren oreka horretara, elebakarrak ezin du. Kontua da elebiduna dela beti egokitzen dena, alegia euskararen orekatik gaztelaniaren orekara igarotzen dena.

Gure oreka babestu

Taldearen oreka ez da nahikoa. Taldeak egin dezake euskaraz baina ingurua dauka. Gerta liteke oreka batek beste orekarekin bat egitea, alegia, taldea euskaraz ari da –bi lagun izan daitezke– eta testuingurua ere euskalduna da. Esan dezagun, kasu horretan, inguruak baimentzen duela euskara erabiltzeko ohiturarekin jarraitzea. Baina gerta liteke lehenengo oreka hori inguruak desorekatzea. Batetik, taldea euskaraz ari bada oreka hori babestea interesatzen zaigu, eta bestetik, ingurua erdaraz ari bada asmatu behar dugu interesatzen ez zaigun oreka hori nola desorekatu.

Hautemateak eta ekintzak

Bien koherentzia bilatuko dugu. Hona adibidea: oso euskalduna sentitzen naiz, euskara maite dut... (nola hautematen dudana euskara), baina ez dut euskaraz egiten (ekintza). Kontraesanak handiak dira eta oreka berreskuratzeko bi modu egon daitezke, bata, hautemate eremua egokitzea, alegia, diskurtso autokonplazienteak garatzea, “euskara bai, baina orain ezin dut...”, eta bestea jokaera aldatzea, euskara gehiago erabiltzen hasia adibidez.

Alderantzizkoa ere gerta daiteke, euskararekiko hautemate eskasa duen bati, adibidez lantokian, eskatzen zaio euskara erabiltzea. Langileak bi aukera ditu: edo lantokia uzten du edo hautematea aldatzen du.

Heldu arrunta eta berezia

Pello Jauregik bi tentsiogune aipatu zituen. Batetik, nerabeak orain-txe arte haur izan dira eta orain heldu izan nahi dute. Helduak dituzte eredu, hizkuntzan ere bai. Bestetik, helduen munduan bilatu nahi dute tokia, baina beraien tokia ere nahi dute eta helduen kontra

Gazte sare sozialak

Nerabeekin zuzenean lotuta ez bada ere, sare sozialez ikerketa burutu zuen duela gutxi arte Jaur-laritzako Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzako Koordinazio Zuzendaria izan den Igor Calzadak. Haren faltan, Jon Aizpurua HPSko Ikerketa Zerbitzuko kideak aurkeztu zuen sare sozialez ia bukatuta duten ikerketa.

Twitter, Facebook eta Tuentiko erabiltzaileak aztertutako dituzte sakoneko elkarrizketak, eztabaida taldeak eta behaketak eginda. Lehenengo sarearen erabiltzaileak teknofiloak dira, bigarrenarenak era guztietakoak eta hirugarrenarenak 14 eta 25 urte artekoak. Jon Aizpurua azpimarratu zuen nola euskaldunaren erradiografia aldatzen ari den, orain elebidun askoren lehen hizkuntza gaztelania da, giro erdaldunean bizi da... Zenbat eta gazteago orduan eta gehiago honelako goerak, beraz, mundu

errealean ez daukana mundu birtualean jaso dezake.

Hizkuntzaren erabilerari dagokionez, ez dago alde handiegirik mundu errealean eta birtualean artean. Gehiengoak –taldea eleantza da– darabilen hizkuntzak irabazten du, gaztelaniak. Euskaldunak bestelako azpitalderen bat identifikatzen badu beste hizkuntzaren bat erabiltzen du, edo ingelesa edo euskara. Kalean gaztelania erabiltzen duenak sarean ere hala egiten du, eta kalean euskaltzaletzat dituen kide solteekin euskaraz egiten duenak sarean ere bai.

Euskara zertarako darabilte erabiltzaileek? Bada, mezu laburrak bidaltzeko, zoriontzeko, abertzaletasunaz hitz egiteko, euskarazko ekitaldien eta herriko jaien berri emateko. Euskal hiztunak euskara eta gaztelania nahastuta erabiltzen ditu, baina gaztelaniaz bizi denak ez darabil euskararik.

matxinatzen dira. Hizkuntzari dagokionez, eskola eta familia euskararentzat arnaguneak dira toki askotan, eta hain justu, nerabeek gune askeagoak bilatzen dituzte. Beraz, erabilera bultzatzeko esku hartzea konplikatu egiten da, esku hartzea autoritario samarra baldin bada errezeloa hartzen dute eta ez dute gustuko.

Jauregik nerabeentzako proposamena luzatu zuen; 15-16 urtekoek 12-13 urtekoekin euskara bultzatzeko proiektuak garatzea. 15-16 urtekoek heldu izateko duten grina baliatuz, gazteenen ardura hartuko lukete. Pentsatzekoa da 12-13 urtekoek zaharragoak dituztela eredu, baita hizkuntzan ere.

Galdera-erantzunetan, partaide batek kalanbrazoaren transmisioa aipatu zuen: gurasoek seme-alabei euskara transmititzen diete, eurek erabili gabe. Gaitetzearan gertatutakoa kontatu zuen: gazteek hainbat ekintza antolatu zituzten, tartean haurrentzakoak. Ume batzuk joan eta esan zieten: “¿Cuándo es la chocolatada?” eta gazteek: “Zuek ez dakizue euskaraz ala?”. Gazteak gaztelaniaz ari ziren beraien artean. Entzule horren ustez, “egin ezazue euskaraz” leloa ari da zabaltzen. Jauregik honela erantzun zion: haurra engaina dezakezu, baina gaztea ez. Kontraesan guztiak ateratzen dizkigute. Igoal arazoa ez dira beraiek, gu baizik. ■

Babeslea: UPV/EHU**UPV/EHU**

30 urte irakasten eta ikertzen,
milioi laurden profesional
euskal gizartearen zerbitzura.

www.ehu.es

artearen historialariak • interpreteak • zuzendariak • gizarte langileak • epaileak • kriminologoak • gizarte hezitzaileak • biokimikariak • zaharberritzaileak • geologoak • teknologoak • politologoak • itsasariak • grabatzaileak • medikuak • arkitektoak • ingeniariak • kazetariak • erizainak • psikologoak • diseinatzaileak • ingeniari teknikoak • kimikariak • biologoak • fisikaariak • historialariak • filologoak • itzultzaileak • irakasleak • matematikariak • artistak • odontologoak • pediatrak • ekonomialariak • enpresariak • abokatuak • fiskalariak • ikerlariak • pedagogoak • logopedak • eskultoreak • farmazialariak • margolariak • soziologoak • geografoak • topografoak • aparejadoreak • hizkuntzalariak • zirujauak • kardiologoak • filosofoak • antropologoak • forentseak • idazleak • publizistak...

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea